

удосконалювати власні компетенції щодо змісту освіти в національній школі, вивчати закономірності та принципи навчання мови. Таким чином, враховуючи результати розвідки, можна говорити про значні досягнення у вивченні учнями російськомовних класів української мови. У межах отриманих результатів, в подальшому можна досліджувати інші розділи мовознавства української мови, розглядати ці розділи з погляду лінгводидактики, що значно прискорить вивчення та засвоєння української мови усіма охочими.

Список використаних джерел:

1. Всесвітній словник української мови. URL: <http://surl.li/fcwr> (дата звернення: 30.08.2020).
2. Концепція мовної освіти 12-річної школи. *Дивослово*. 2002. № 8. С. 58-62.
3. Пентиліук М. Розвиток української лінгводидактики в контексті державного стандарту базової і повної освіти в Україні. *Вісник Львівського університету. Серія філологічна*. 2010. Вип. 50. С. 123-130.
4. Словник української мови. В 11 т. Т. 11. Київ : Наукова думка, 1980. 699 с.

Кокошко Т.Л.

студентка,

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

«НОВІ ПІДХОДИ У СТЕФАНІКОЗНАВСТВІ У РОКИ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ»

В нових умовах незалежності України відбулися якісні зміни в українському гуманітарному просторі, зокрема в літературознавстві. Почав утверджуватися методологічний плюралізм, за умов якого науковці отримали змогу на власний розсуд визначати методи дослідження. Характеризуючи ці зміни, П. Іванишин зауважує: «Колоніальні культурно-історичні обставини формування наукового буття відходили у минуле, гносеологічну дійсність почали формувати постколоніальні реалії. Розвиток української тогочасної науки про літературу в постімперський період визначали зовнішні, позанаукові чинники, що впливали на створення нових обставин її існування, та

внутрішні, – що із середини конституювали шляхи прямування новітньої української філології» [5, с. 5].

Кардинальні зміни в гуманітарній сфері розширили можливості та підвищили якість пізнавальної і творчої діяльності, сприяли появі цікавих та продуктивних наукових розвідок. Виникла негайна потреба в новому прочитанні художньої спадщини класиків вітчизняної літератури, зокрема митців кінця XIX – початку XX ст. Серед них – творчість Василя Стефаника, яка вимагає рішучої спроби об'єктивного осягнення його геніальної новелістики. У зв'язку з цим виникає необхідність спростувати всі фальсифікації, що стосуються життя і творчості В. Стефаника, усунути всі ярлики, навішені апологетами радянського літературознавства.

Вже у 1990 та 1993 роках вийшли друком перші матеріали наукових конференцій – «Стефаниківські читання», в яких науковці почали вільно висловлювати свої погляди. Матеріали першого випуску поділені на три секції: «Світогляд і творчість В. Стефаника»; «Мова творів Василя Стефаника»; «Педагогічні аспекти творчості В. Стефаника». До 120-річного ювілею В. Стефаника у стінах Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника відбулася Міжнародна наукова конференція «Василь Стефаник і українська культура», проведена спільно з Інститутом літератури АН України ім. Т.Г. Шевченка, матеріали якої у рубриках «Світогляд і творчість В. Стефаника» та «Стефаник у контексті української та світової культури» видано у двох частинах в однойменному збірнику.

Зокрема, своєрідність й оригінальність творів В. Стефаника науковці цілком справедливо пов'язували з новаторством їх жанрової форми, драматизму, ліризму, музичності тощо. Зокрема, при визначенні художнього методу В. Стефаника науковці часто прагнули довести новаторство жанрової форми творів, драматизму, ліризму, музичності. Реалістичний характер новел вони різко відмежовували від сучасного письменнику модернізму. Саме тому в наукових спостереженнях дослідників домінували проблеми рецепції імпресіонізму, символізму, експресіонізму та інших модерних течій в новелістиці письменника.

Виходячи з цього, зазначає у передмові до монографії С. Хороб, очевидно є необхідність не тільки подальшої розробки, але й істотного уточнення ідейно-естетичної концепції творчості В. Стефаника. «Передусім, – пише дослідник, – варто повернутися до питання про художній метод письменника і з позицій досягнень сучасного

літературознавства, а також нових досліджень в галузі стефаникознавства як материкових, так і діаспорних українських науковців з'ясувати й окреслити його характерні особливості. Розв'язанню цієї проблеми також може допомогти ґрунтовне й ретельне вивчення епістолярної спадщини новеліста, що містить у собі дуже цікаві й важливі спостереження та аналізи багатьох літературних явищ, надто художніх течій, стилів, письменницьких постатей кінця XIX – початку XX століття» [3, с. 4].

Схвально сприйняла монографію польська дослідниця О. Кіх, яка у рецензії на книгу зауважує, що вона «...є цікавою і новою розвідкою для розуміння спадщини письменника, хоч має за собою чимало праць на цю тему. Книжка торкається проблем художнього мислення письменника, особливостей його новелістики, поетики та епістолярію. Автори аналізують проблеми мовостилію та перекладів Стефаника, типологічне зіставлення творів і представляють маловідомі літературознавчі та архівні матеріали про його життя і художню спадщину» [6, с. 364].

Так, у 2002 році у видавництві «Плай» публікуються доповіді й повідомлення учасників Міжнародної наукової конференції «Кобзар. Каменярь. «Покутська трійця», присвяченої 130-річчю від дня народження В. Стефаника. У книзі під назвою «Шевченко. Франко. Стефаник: Матеріали Міжнародної наукової конференції» розділ, присвячений В. Стефанику є найбільшим за обсягом. «Головна його ідея – показати Стефаника великим Майстром Слова новаторського, який, без перебільшення, випередив свій час, – зазначає у рецензії на збірник професор, доктор філологічних наук Л. Сенік. – Автори ніби по цеглинці вибудовують цікаву споруду, «архітектоніка» якої підкреслює наше розуміння Майстра, який донині дивує своїм естетичним світом, своєю світобудовою, що постійно вражає читача цим у багатьох відношеннях дуже зболеним світом...» [8, с. 173].

Діяльність І. Ковалика у галузі лінгвістичного стефаникознавства проаналізував В. Грещук у дослідженні «Художня мова Василя Стефаника в наукових студіях Івана Ковалика». Автор підкреслює, що помітним унеском у лінгвістичне стефаникознавство та в теорію й практику лексикографічного опрацювання мови художньої літератури стала багатолітня організаційна праця І. Ковалика щодо створення лексичної картотеки словника мови художніх творів новеліста, підготовка й видання Словопоказчика до новел письменника, а також

публікація наукових засад побудови та принципів укладання майбутнього Словника новел Василя Стефаника [4, с. 31–32].

Компаративістські дослідження, що останнім часом набувають великого поширення, торкнулися і творчості В. Стефаника. Так, у розвідці Н. Ботнаренко «Особливості дитячого світосприйняття у новелі В. Стефаника «Діточа пригода» та оповіданні А. Чехова «Спати хочеться» дослідниця зазначає, що у художній спадщині В. Стефаника і А. Чехова співвіднесення «дитина і світ», «дитина і оточення» є явно опозиційними. «У новелах «Кленові листки», «Діточа пригода», «Шкільник», «Катруся» В. Стефаника та оповіданнях «Ванька», «Спати хочеться» А. Чехова – пише дослідниця, – дитина є жертвою в абсурдному світі, яка страждає від самотності та відчуття непотрібності в ньому. Зовнішній світ для дитини такого типу сприймається як небезпека її свободі, її становищу дитини. Оскільки зовнішній світ базується і на згубах, розчаруваннях, важкій праці, нестримному болю, незгоді з дорослими принципами – ті речі, крізь які просочуються екзистенціали нещастя людського буття загалом» [2, с. 9].

У роки незалежності України набули поширення біографічні романи, присвячені життю і творчості буковинського новеліста. Особливо популярними стали романи-біографії Р. Піхманця «У своїм царстві...» та С. Процюка «Троянда ритуального болю», створені в оригінальній манері.

На жаль, проблеми, пов'язані з якістю видань Стефаникових творів, які розпочалися ще за життя новеліста, досі остаточно ще не вирішені. Тому, вважає Р. Піхманець, починати справу наукового видання художнього доробку Василя Стефаника необхідно від вироблення методологічних принципів і наукових засад [7, с. 122].

Отже, тільки в умовах формування нової гуманітарної парадигми, що стало можливим із набуттям країною незалежності й поваленням комуністичного режиму, з'явилися широкі можливості для об'єктивних, усебічних оцінок творчості українських класиків, в тому числі й В. Стефаника. Це, як вважає І. Біда, змушує по-новому інтерпретувати художню спадщину письменника, неупереджено аналізувати геніальні новели, не боячись порушувати «заборонені теми», спростовуючи хибні твердження радянської філологічної науки, як проголосила В. Стефаник прихильником атеїзму [1, с. 348].

Список використаних джерел:

1. Біда І., Стецик М. Сакральна лексика в новелах Василя Стефаника. *Проблеми гуманітарних наук*. Серія : Філологія. 2016. Вип. 38. С. 348–356.
2. Ботнаренко Н. Особливості дитячого світосприйняття у новелі В. Стефаника. *Султанівські читання*. 2015. Вип. 4. С. 8–15.
3. Василь Стефаник – художник слова / редкол. : В.В. Грещук, В.І. Кононенко, С.І. Хороб. Івано-Франківськ : Плай, 1996. 272 с.
4. Грещук В. В. Художня мова Василя Стефаника в наукових студіях Івана Ковалика. *Прикарпатський вісник НТШ. Слово*. 2016. № 2. С. 25–33.
5. Іванишин П.В. *Українське літературознавство постколоніального періоду* : монографія. Київ : ВЦ «Академія», 2014. 192 с.
6. Кіх О. Рецензія на книгу «Василь Стефаник – художник слова». *Краківські Українознавчі Зошити*. 1998. Т. VII–VIII. С. 363–364.
7. Піхманець Р. В. Проблеми наукового видання художньої спадщини Василя Стефаника. *Прикарпатський вісник НТШ. Слово*. 2016. № 2. С. 122–133.
8. Рудницький М. Василь Стефаник. *Від Мирного до Хвильового. Між ідеєю і формою. Що таке «Молода Муза»? Дрогобич : Відродження, 2009. С. 238–249.*

Криворучко Д.В.

студентка,

Науковий керівник: Альбота С.М.

кандидат філологічних наук,

Національний університет «Львівська політехніка»

ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ З КОМПОНЕНТОМ «ГОЛОВА» НА ПОЗНАЧЕННЯ РОЗУМУ

Дослідженню фразеологічних одиниць (ФО) на позначення розумових здібностей присвячено праці О. Левченко, В. Маслової, К. Feyaerts та D. Geegaerts (когнітивний аспект), О. Картамишева (структурно-семантичне моделювання), І. Боднар, Й. Дапчевої (зіставний аспект). Метою цієї статті є структурно-семантичне моделювання ФО на позначення розуму людини з виявленням динаміки їх уживання, а також нових варіантів. Серед ФО на позначення розуму чисельну групу становлять ФО з компонентом «голова», який має такі синоніми: *кебета*,